

HELYI TANTERV

ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS GYENGÉNLÁTÓ, ALIGLÁTÓ TANULÓK SZÁMÁRA

Hon- és népismeret 5. évfolyam

2020.

A hon és népismeret tartalmazza népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt.

Óraterv

Évfolyam	5.osztály
Heti óraszám	1 óra
Témakör	
Az én világom	8 óra
Találkozás a múlttal	18 óra
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	10 óra
Éves óraszám	36 óra

Tantárgyi célok

- A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait.
- Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, munkásságát.
- Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
- Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelesség.
- A tanulóknak tudatosodjon a nemzeti összetartozás érzése.
- Közösségi tevékenységgel váljanak részesévé a jelentősebb társadalmi eseményeknek, ünnepeknek.
- A sajátélményű tevékenységeket helyezték középpontba.
- A tevékenységek számának és minőségének növelésével, az önálló tanulás képességének fejlesztésével az alapvető kultúrtechnikák használatának eszközzintűvé tétele.
- Intenzív személyiségfejlesztés.
- A tudáselemek szintetizálása, a képességstruktúra megszilárdítása, a személyiség integritásának növelése.

Nevelési célok és feladatok

Erkölcsei nevelés

A szabályokhoz való rugalmas alkalmazkodás képességének fejlesztése. Pozitív erkölcsi tapasztalatok erősítése. A magatartásban, az emberi kapcsolatokban a szeretet, bizalom, türelem, együttérzés, igazmondás stb. megismertetése, gyakoroltatása, befogadása. A negatív tapasztalatok feldolgozása: irigység, közömbösség, harag, durvaság stb., és azok hatásainak kompenzálása.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A jogok és kötelességek arányainak tudatosítása.

Összhangot kell teremteni az egyéni célok és a közjó között. Az együttélés szabályainak betartása. A megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítása.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra.

A családi életre nevelés

A család fogalma, típusai, tagjai, feladatai, generációk együttélése, családi munkamegosztás, gazdálkodás a családban, a család szerepe az egyén egészséges, harmonikus fejlődésében, egymásra utaltság, lelki közösség. A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az érzelmi intelligencia mélyítése, gazdagítása, az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A szociális attitűd fejlesztése, az együttérző, segítő magatartás erősítése. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja.

Pályaorientáció

A munka szerepe az ember életében. Érdeklődési területek, vonzódások megismerése.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A családból hozott egyszerű példákkal a célszerű gazdálkodás gyakorlása, a pénzhasználat és a fogyasztás területén.

Médiatudatosságra nevelés

A különböző médiumok, mint ismeretszerzési, művelődési, önkifejező, kapcsolatteremtési lehetőségek megismerése, az alkalmazásokban lévő veszélyforrások. Tudatosság kialakítása a válogatásban.

A tanulás tanítása

Az életkori jellemzők figyelembevételével a kreativitás fejlesztése, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés, a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük. Az együttműködésre építő (kooperatív-interaktív) tanulási technikák és tanulásszervezési módok fokozott alkalmazása. Az egyéni tanulási stílus figyelembevétele.

Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés, hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni.

Általános feladatok

- A cselekvés szintjén a megkülönböztetés-azonosítás-összehasonlítás képességének, az algoritmusok felismerésének, az elvonatkoztatás és általánosítás képességének a fejlesztése.
- Az alapkészségek megerősödésének biztosítása, a tanulói tevékenységek középpontba állítása, a konkrét megtapasztaláson alapuló tudásgyarapítás erősítése, a gondolkodási funkciók különböző sérülését, eltérő ütemű fejlődését figyelembe véve.
- A tantárgyi tartalmakat, a tevékenységeket, feladatokat, a terápiás célú eljárásokat a fejlődés egyéni üteméhez, a módosult tanulási képességhez kell igazítani.
- Az önálló tanulás, a tájékozódási képesség, a tájékozottság, a döntési képesség erősítése.
- A társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és cselekvési kompetenciák kialakítása, az önálló életvitelre való alkalmasság megszilárdítása.
- Megismerési módszerek további fejlesztése, a szemléletes képi gondolkodás, az elsajátított tanulási szokások gyakorlása.

Speciális feladatok látássérülteknek

- Fejlesztani a tanulók manuális és értelmi képességeit, esztétikai érzékét.
- Fejlesztani a feladattudatot és feladattartást.
- Olyan ismeretek és tevékenység formák megtanítása, amelyeket a gyermek hasznosítani tud szabadideje eltöltésében, pályaválasztásában, önálló felnőtt életében, társadalomba való beilleszkedésében.
- A természetes és mesterséges környezetben való alkalmazkodás elősegítése.
- A gyermek sokoldalú harmonikus fejlődésének elősegítése.
- A látássérülés miatt fejlődésükben akadályozott képességek fejlesztése, a sérült személyiségvonások korrigálása az önálló életvitelre való felkészülés érdekében (látásnevelés, finommotorika fejlesztése, kompenzációs képességek, önállóságra nevelés, az egyéni adottságoknak megfelelő pályaválasztás megalapozása).
- A pszichomotorikus képességek (szenzomotorika, motoros koordináció, téri tájékozódás, nagy- és finommozgások) célirányos fejlesztése.
- A hatékony oktatás- nevelés érdekében többszintű és változatos sérülésspecifikus differenciálást kell megvalósítani a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában.

- Tevékenység közbeni ismeretszerzés, a problémák több oldalról való megközelítése.
- Jártasságok, készségek kialakítása a meglévő képességekre alapozva, egyéni eljárások alapján, szükség szerint egyéni foglalkozás keretén belül, amelynek segítségével adottságaikat kihasználva teljesítményük megközelítheti az épekét.
- Célszerű, szervezett, rendszeres és kitartó munkavégzésre szoktatás.
- Az önálló munkavégzés megkövetelése az egyéni látásállapotból következő korlátokat figyelembe véve, a lehetőségeket kihasználva.
- Az egyéni korlátok felismertetése és beláttatása, kompenzáló technikák keresése.
- Az önbizalom növelése pozitív megerősítéssel, sikerélmény oldott légkör biztosításával.
- Speciális eszközök keresése, biztosítása, használatuk megtanítása.
- Optimális terhelés

Kulcskompetenciák

A tanulás kompetenciái

A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására

A kommunikációs kompetenciák

Az elsajátítás folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetencia

A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság.

Témakör	1. Az én világom	Javasolt óraszám: 8 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Ismeretalkotás az egyén helyéről és szerepéről a szűkebb és tágabb környezetben. A legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzésének kialakulása. A szülőföld szeretetének, a helyi értékek megbecsülésének erősítése. Az időbeli tájékozódás fejlesztése a helyi nevezetességek időbeli elhelyezésével. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: időbeli és térbeli tájékozódás, szociabilitás.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>1.1. Családunk története</p> <p>A családi közösség, helyem a családban. Élettörténetem: Ki vagyok én? A család múltja és története. Családfa. Rokoni viszonyok, elnevezések. Nagyszüleink világának erkölcsi normái. Harmonikusan működő családi minták. Generációs kapcsolatok a családban. Városi, paraszti családmódel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Információgyűjtés a családról (önkéntes alapon). - Családi ünnepekről beszélgetés. - Egy-egy eseményről festmény készítése. - Élettörténetről szóbeli beszámoló (önkéntes alapon). - Érdekességek mesélése a családi legendáriumból. - Hanganyag rögzítése otthon (önkéntes alapon). - Családi fényképekről emlékező beszélgetés (önkéntes alapon). - Féltnve őrzött családi tárgyak bemutatása (önkéntes alapon). - A család lerajzolása, családtagok megnevezése. - Rajzos, fényképes családfakészítés. - A városi és a hagyományos paraszti 	

<p>1.2. Az én városom, falum</p> <p>Elhelyezkedése, földrajzi fekvése. Nevezetességei. Érdekességei. Hagyományai. A lakóhelyhez köthető neves személyiségek</p> <p>1.3. Gyermekek, diákélet a múltban</p> <p>Az iskola története, múltja. Diákélet régen. A régi iskola működése, szabályai. Jogok, kötelességek a tanulók életében.</p>	<p>családmodell összehasonlítása.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A felmenő családtagok, rokonsághoz tartozó személyek életének időbeni behatárolása. - Képgyűjtés a saját településről. - Album készítése (lehetőség szerint digitális album készítése). - Térképen való tájékozódás gyakorlása alapfokon, irányítással. - Különböző információk, érdeklőségek gyűjtése a településsel kapcsolatban mesék, dalok, játékok, versek, tárgyak segítségével. - Hivatalos honlapon történő tájékozódás. - Helyi hagyományokról, történelmi eseményekről információgyűjtés. - A településen élő (onnan elszármazott), a tanulóknak példaképül állítható híres emberekről beszélgetés, fényképes tablókészítés a legfontosabb információkkal (közös munka a család bevonásával). - Hagyományápolás lehetőségeinek felkutatása a saját lakóhelyen. <ul style="list-style-type: none"> - Érdeklőségek gyűjtése a saját iskolánk történetével kapcsolatosan. - Az iskolatörténeti kiállítás megtekintése idősebb pedagógus vezetésével. - Közös beszélgetés a kezdetekről. - Videók nézése régi eseményekről, táborokról, kirándulásokról, ünnepekről. - A régi iskola tárgyainak, eszközeinek bemutatása.
<p>Fogalmak</p>	<p>család, unokatestvér, nagyszülő, dédszülő, rokonság, újszülöttkor, csecsemőkori, óvodáskor, kisiskoláskor, előd, ősi, generáció, családfa, családi ünnep, település, város, falu, főváros, táj, haza, hagyomány, diákélet</p>

Témakör	2. Találkozás a múlttal		Javasolt óraszám: 18 óra
A témakör nevelési- fejlesztési céljai	<p>Az időben való tájékozódási képesség fejlesztése. A különböző paraszti életmódhoz kötődő szakmák megbecsülésének kialakítása. A közösen végzett munka előnyeinek, közösségerősítő hatásainak felismertetése. A hétköznapok és ünnepek változásának bemutatása, az ünnepek fontossága az egyén életében. Szokások élményszerű, tevékenységközpontú, hagyományhű kipróbálása. A gazdálkodó élet főbb területeinek megismerése során a rendelkezésre álló természeti javak ésszerű felhasználása előnyeinek, az önellátás fontosságának beláttatása. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: nemzettudat, empátia.</p>		
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek	
<p>2.1. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban</p> <p>2.2. A paraszti ház és háztartás, a ház népe Falusi élet a múltban.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Fényképek gyűjtése a nagyszülőkről, dédszüelőkről(önkéntes alapon). - Beszélgetés a régmúlt idők mindennapjairól. - Egy paraszti nagycsalád egy napjának végig követése egy hétköznapon. (egyszerűsített szituációs gyakorlat) - Egy paraszti nagycsalád egy napjának végig követése ünnepnapon. (egyszerűsített szituációs gyakorlat) - Egy gyermek egy napja nyáron. - Egy gyermek egy napja télen. (egyszerűsített szituációs gyakorlat). - Egy városi család élete (polgári család) 2 emberöltővel ezelőtt. (egyszerűsített szituációs gyakorlat) <p>Választás.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lehetőség szerint látogatás tájházban, a Néprajzi múzeumban, a Skanzenben. - Csatlakozási lehetőségek keresése hagyományörző csoportokkal. 	

<p>Ház</p> <p>Magyarok házainak külső jellegzetességei (alföldi, dunántúli, felföldi, székely).</p> <p>Éltmód, természeti környezet, rendelkezésre álló anyagok és a háztípus kapcsolata alapfokon.</p> <p>Ács, kőműves</p> <p>Konyha</p> <p>Ételkészítés eszközeinek nevei (szita, sütőlapát, mozsár, köpülő, dagasztóteknő, hurkatöltő stb.). Használatuk.</p> <p>Cserépedények: A főzés, sütés, tárolás, edényeinek nevei (csupor, lábas, bödön, korsó, köcsög, fazék, kulacs stb.). Használatuk.</p> <p>1-2 híres fazekasközpont.</p> <p>Fazekasság</p> <p>Tüzelőberendezések: kemence, az ételkészítés helye. Működése.</p> <p>Kályha, a városi fűtés.</p> <p>Kályha és kemenceépítő</p> <p>Szoba</p> <p>A szoba elnevezései (elsőház, hátsóház, tisztaszoba, munkaszoba).</p> <p>Sarkos elrendezés.</p> <p>A tisztaszoba és berendezése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Képek segítségével ismerkedés a háztípusokkal. Album készítése. - Tájékozódás Hollókő épített világörökségéről. - Agyag házmakettek kézbe adása, részek megfigyelése, megnevezése. - Szaknyelv, régi kifejezések gyakorlása. - Rajz készítése egy háztípusról, telekkel, kerttel, gazdasági épületekkel, kúttal, kemencével, gyümölcsösrel stb. - Ismerkedés a foglalkozásokkal. <ul style="list-style-type: none"> - Konyhai használati tárgyak bemutatása, kézbe adása. - Motívumok megismerése, színezése. - Tárgyak megnevezése, szaknyelv gyakorlása. Használatuk kipróbálása. - Hasonlóságok és különbségek gyűjtése a modern idők konyhai eszközeiben. - Tankonyhai vizsgálódás modern eszközökről. - Híres fazekasközpontok keresése térképen a történelmi Magyarország területéről (Mezőtúr, Korond, Nádudvar, Kiskunhalas stb.). - Ismerkedés a foglalkozásokkal. <ul style="list-style-type: none"> - Díszes kemence színezése minta után. - Ismerkedés a foglalkozásokkal. <ul style="list-style-type: none"> - Ismerkedés a szoba berendezéseinek nevével, memóriakártyák segítségével. - A szobák alaprajzának elkészítése közös osztálymunkával.
--	--

<p>A munkaszoba és berendezése.</p> <p>Bútorok a szobában.</p> <p>A bútorok típusai: tároló, ülő, asztalok, ágyak, bölcső, edénytároló stb.</p> <p>A bútorok nevei: téka, láda, komód, sifonér, almárium stb.</p> <p>Bútorművesség, Bútorfestés.</p> <p>A lakás textíliái.</p> <p>Szöttesek. Hímzések.</p> <p>Híresebb hímzésfajták: kalocsai, sárközi, matyó stb.</p> <p>Takács. Varrónő. Hímző asszony.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A szoba néhány darabjának, mini utánzatoknak kézbeadása. - Munkasarok kialakítása a tanultak felhasználásával. - Szentsarok kialakítása közös osztálymunkával. - Díszes ágy. - Képek nézegetése régi bútorokról. - Összehasonlítás mai bútorokkal. - Népi motívumok gyűjtése, színezése. - Ismerkedés a foglalkozásokkal. <ul style="list-style-type: none"> - Hímzésfajták válogatása, ismerkedés a motívumokkal. - Hímzésminták mai ruhákon, tárgyakon: élő népművészet - Kézbeadás, felpróbálás. - Egy hímzőöltés kiprobálása (keresztsezes). <ul style="list-style-type: none"> - Ismerkedés a foglalkozásokkal.
<p>2.3. A hétköznapiak rendje (táplálkozás, ruházat, életvitel)</p> <p>Táplálkozás</p> <p>A régmúlt idők étkezési szokásai. Hagyományos paraszti ételek és az életmód összefüggése. Kenyérsütés (élet), és eszközei. Hétköznapi étkek típusai és neveik: tészták (pld. mácsik, metélt, slambuc, lebbencs) húsos étkek (pld. ludaskása, káposztás hús, szalonna, kaszásleves, gulyás, pörkölt, hurka-kolbász, gömböc) tejes-és tojásételek (túró, kásás ételek) zöldségek (pityóka, kolompér, dödölle, gánica) sült tészták, sütemények (béles, rétes, kalács) Böjti ételek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Egyszerű régi ételek kóstolása: pld. dödölle, hurka-kolbász, kalács, aludttej, gömböc(disznósajt) - Ételkészítés: pld. mákos csík, sült pityóka - Vajköpülés - Krumplinyomó használata. - Szita és rosta kiprobálása. - Jelképes dagasztás. - A munka és a kenyér megbecsülése. - Mozsárban gabonamagvak törése. - A kenyér, mint a legfontosabb étel a régi ember életében. - Kenyérfélék kóstolása. - Különböző foglalkozásokhoz, évszakhoz, naphoz, napi étrend összeállítás.

<p>Ünnepi ételek. Az étkezések rendje: napi, heti, téli-nyári étkezések. Szezonális étkezés. Érdekes kifejezések az étkezéssel kapcsolatban: pld. kasornya, früstök, szilke, böjtös stb. Mai táplálkozás. Régi receptek, nyelvezetük. Italok</p> <p>Ruházat</p> <p>Ruházkodás a régmúlt időkben. A munkamegosztás során a nők feladata a len és kender feldolgozása, a ruhák varrása, díszítése. Alapvető ruhadarabok. Női ruhák típusai, régies megnevezésük: pendely, ing, pruszlik, kötény stb. Anyaguk, szabásuk. Férfiruhák típusai, régies megnevezésük: gatya, ing, lajbi, ujjas, kapca, nadrág stb. Anyaguk, szabásuk. Gyermekek viselete: ing, obony Érdekes ruhadarabok a népviseletek köréből: farpánt, pofánci, bütykös harisnya, lázsiás, surc, muszuj, kerpa, nadrágcsizma, katrinca, bernéc stb. A kender útja a növénytől a készruháig alapfokon. A szerszámok, tevékenységek nevei. A fonó. A fonó élete. Kelengye</p> <p>Szúcs, kalapos, posztós, takács, szövő, kelme festő, szabó</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Beszélgetés a táplálkozás kiemelt szerepéről, különös tekintettel az eltérő életformákra. - Összefüggések keresése. - Összehasonlítás mai étrenddel. - Étkezési szokások régen és ma. - Iskola konyha napi, heti étrendjének tanulmányozása. - Receptek nézegetése, értelmezése. - Mai és régi italfélék. - A víz értéke ma és régen. - Kóstolás <ul style="list-style-type: none"> - Régi viseletekkel, ruhadarabokkal ismerkedés archív képekről, rajzokról. - Saját, gyűjtött anyagból” divatbemutató”. - A ruhák, kiegészítők felpróbálása. - Gyűjtés a családi archívumból, képek készítése (önkéntes alapon). - Érdekes ruhadarabok albuma. - Ünnepi női, férfi gyerek viselet, egy ismert tájegységről. - Hétköznapi viselet ugyanarról a tájról. - Kapca felrakása. - Rajzok, festmények készítése. - Motívumok gyűjtése, színezése, albumba rendezése. - Digitális színezés - A mai ruházat. - Összehasonlítás a régi ruházattal. - A szerszámok bemutatása, kipróbálása. - A fonó. - Szituációs munkagyakorlat. - Virtuális kelengye összeállítása. - Énekek, játékok, ételek a Fonóban. - Mesék a fonásról, ruhakészítésről. <ul style="list-style-type: none"> - Foglalkozások megismerése.
---	---

<p>Mindennapi élet</p> <p>A nagycsalád. A család tagjai. Munkamegosztás A család feje a gazda. Feladatai Nőtlen legények, nős férfiak. Feladataik A fiúgyermek. A gazdaasszony, a gazda felesége. Feladatai Eladósorban lévő lányok és feladatuk a munkamegosztásban. Menyecske és feladatuk. A kislányok Az öregek és feladatuk. Napi, heti, éves munkarend tevékenységeinek felsorolása a régi paraszti életben. Ritmus, tervezés és állandóság fontossága.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Beszélgetés a családi munkamegosztásban betöltött helyekről. - Alá-fölérendelt viszonyok a családban. - Beszélgetés tiszteletről, kötelességről, gondoskodásról, feyelemről stb. - A mai és régebbi kor gyermekei. - Életük összehasonlítása saját példa alapján. Jogok-kötelességek -szabályok a gyerek életében. - Életképek, archív fotók nézegetése. - Táblázat készítése a nagycsalád napi, heti, vagy éves tevékenységéről, az egész osztály bevonásával. - Ugyanilyen táblázat készítése a mai saját család napi, vagy heti tevékenységéről. - A tervezés, előrelátás fontosságának megbeszélése.
<p>2.4. Hagyományos és népi (vallási) ünnepeink eredete</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Az ünnepekhez kapcsolódó legfontosabb információk összegyűjtése, azokról való beszélgetés. - Válogatás az ünnepi szokások közül.
<p>Húsvéti ünnepkör</p> <p>Az ünnep ideje, jellege, részei.</p> <p>Nagyböjt és a húsvéti ünnepkör jeles napjai – Gergely nap, Balázs nap, hamvazó szerda,</p>	<p>Húsvét:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az ünnep vallásos hátterének megbeszélése. - Kész tabló tanulmányozása. - A néphagyományok lehetőség szerinti fölelevenítése egyszerű formában: gergelyjárás, balázsolás rigmusai - Egyszerűbb hagyományörző

<p>virágvasárnap, nagyhét napjai, húsvét, fehér vasárnap – és szokásai: kiszehajtás, zöldágjárás, locsolás, hímetojás készítés, komatál küldés</p>	<p>játékokkal való megismerkedés: kapus játék, karikázás, mancsózás</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kiszebáb készítése. - Tojásfestés többféle módon. - Locsoló vers tanulása. - Húsvéti kosár összeállítása jellegzetes húsvéti ételekből. - A húsvéthoz kapcsolódó tárgyak, ruhák, eszközök bemutatása.
<p>Pünkösdünnepkör</p> <p>Az ünnep ideje, jellege, részei. Pünkösdünnepkör szokásai: pünkösdkirály- választás pünkösdkirályné-járás pünkösdölés</p>	<p>Pünkösd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az ünnep vallásos hátterének megbeszélése. - Kész tabló tanulmányozása. - Pünkösdünnep néphagyományok felelevenítése: pünkösdkirály- választás (Jókai Mór: Egy magyar nábob regénye, nyolcadik fejezet). - Pünkösdkirályné-járás. - Pünkösdölés. - Pünkösdünnep énekek felelevenítése. - Májusfa állítása. - Pünkösdünnep rózsacsokor festése. - Jellegzetes pünkösdünnep ételek, kóstoló. - Szent Iván napi tűzgrás, tűzgyújtás felelevenítése képek segítségével. - Kenyérfélék kóstolása, esetleg sütése.
<p>Szent Iván napja</p> <p>A nyári napforduló ideje, szokásai. Nyári jeles napok: augusztus 20. A kenyér útja. Aratás. Kenyérsütés.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - A kenyér útjának követése alapfokon. - Mondóka tanulása (Csanádi I. Cipómagyarozó, vagy az „A part alatt „c. dal segítségével), eljátszása. - Aratókoszorú bemutatása.
<p>Karácsonyünnepkör</p> <p>Az ünnep ideje, jellege, részei.</p>	<p>Karácsony:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az ünnep vallásos hátterének megbeszélése. - Hagyományok lehetőség szerinti felelevenítése. - Bekapcsolódás az ünnepekbe.

<p>Advent.</p> <p>Az adventhez tartozó jeles napok: András nap, Miklós nap, Luca nap</p> <p>Adventi szokások: ostyahordás, kántálás, mikulás szokásai, lucázás, lucabúza ültetés, lucaszékkészítés, hagymakalendárium, ólomöntés, varázslás, szentcsaládjárás (bölcsoácske)</p> <p>Karácsony</p> <p>Karácsony és jeles napjai: szent este (karácsony vigíliája), karácsony, aprószentek napja, szilveszter, újév (kiskarácsony), vízkereszt</p> <p>Karácsonyi szokások: karácsonyi asztal, fenyőállítás, betlehemezés és részei, mint önálló szokások, regölés, vesszőzés, újévi köszöntők, vízszentelés, háromkirályjárás, házszentelés</p> <p>Farsang</p> <p>Farsangi szokások: alakoskodás, maskarás dramatikus játékok, farsangi köszöntők, felvonulások, bálók, mulatozások, farsang farka Busójárás, mint világörökség. Farsang a világban.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Adventi koszorú készítése. Jelképek a koszorún. - Rövid kántáló szöveg megtanulása (adománykérés). - Az iskolai mikulás ünnepségbe bekapcsolódás. - Tabló Szent Miklós életéről. - Luca búza ültetése. - Luca alakoskodás kipróbálása. - A jelmez összeválogatása. - A kotyoló szövegének megismerése. <ul style="list-style-type: none"> - A fenyő díszének megismerése, kézbe adása, jelképrendszere. - Karácsonyi asztal terítése a régi szokásoknak megfelelően, majd a mai kor ízlése szerint. - Betlehemes játék eszközeinek, ruháinak kipróbálása. - Regölés kipróbálása láncos bottal, köcsög dudával, bundában, egyszerű szöveggel. - Az ajtófélfára a házszentelés szövegének felírása. <ul style="list-style-type: none"> - Álarc készítése, díszítése (technika óra). - Farsangi tabló készítése kész anyagok felhasználásával. - Képek nézegetése. - Ötletek gyűjtése az iskolai farsangra. - Bekapcsolódás az iskolai farsangi mulatságba. - Egy farsangi népszokás kipróbálása. - Farsangi fánk sütése lehetőség szerint (technika óra), kóstolása. - Farsangi ételek kóstolása.
---	---

<p>Jeles napok, ünnepi szokások a paraszti élet rendjében. A „Szent idő”</p> <p>Előkészületek: munkatilalmak, jellegzetes ételek, viselet, szokások, böjt, templomlátogatás, magatartás Az ünnep típusai.</p> <p>2.5. Hitélet és közösségi élet</p> <p>Közösségek az ember világában.</p> <p>Vallási közösségek. Felekezetek. Az egyház és ünnepek közösségformáló, közösségmegtartó szerepe. A búcsú.</p> <p>Munkaalkalmakhoz kapcsolódó közösségi tevékenységek: szüret, tollfosztás, kukoricafosztás, disznóvágás pásztorünnepek, vásár, fonó,</p> <p>Az emberi élet fordulóihoz, a családhoz kötődő közösségi alkalmak: születés, keresztelő, házasság, lakodalom, temetés. Gyerekek élete a közösségben.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Beszélgetés példák felsorolásával, a tanultak és saját tapasztalatok felhasználásával. - Beszélgetés a hit szerepéről a vallásos emberek életében példákon keresztül. - Csatlakozási lehetőségek felderítése helyi közösségekhez: egyházi, hagyományőrző, segítő, kulturális stb. Esetleges csatlakozás. - Beszélgetés az alapvető közösségi szabályok betartásáról. - A közösség pozitív értékeinek összegyűjtése és megbeszélése: Senki sem marad egyedül elv. A közösség, mint védőháló. Keret-támpontot ad az élethez. Kölcsönösség elve. Egyedül nem megy. Összekapaszkodás. Biztos erkölcsi alapot ad. Ismerkedési alkalom, megismerési alkalom. A munkába belenevelődés helyszíne. - A közösségi munkák kipróbálása: pld. fonó, vásári forгатag, kukoricamorzsolás, must készítése. - Eszközök bemutatása a munkákhoz kapcsolódóan. - A mai és régi gyerekélet összehasonlítása, saját tapasztalatok alapján. - A mai felnőttek élete, összehasonlítva a paraszti világ életével - Az idős ember helye és szerepe
--	---

<p>Leány és legényélet. Felnőttek élete a közösségben. (gazda, gazdaasszony, bíró, egyház világi vezetői, közbírák, búcsúvezető stb.)</p> <p>Nagy gazdasági munkákhoz kötődő közösségi munkák: gabonamunkák, állattartás, kendermunkák</p>	<p>régen és ma.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A nagycsalád: előnyei, hátrányai összevetése. - Rajzok készítése egy-egy családi közösségi eseményről (pld. keresztelő, esküvő). - Régi képek nézegetése. - Szituációs játékok adott élethelyzetre. <ul style="list-style-type: none"> - Ismerkedés a foglalkozás neveivel. - Ismerkedés a munkák eszközeinek neveivel. - A munkák folyamata nagyon egyszerű, képes rajzos formában. - Eszköz bemutató.
<p>Fogalmak</p>	<p>nagyszülő, dédszülő, falu, város, régmúlt, parasztház, háztartás, húsvét, pünkösd, karácsony, vallás, vallásos ünnep, néphagyomány, hagyományörzés, közösség, közösségi élet, értékteremtés</p>

Témakör	3. Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	Javasolt óraszám: 10 óra
<p>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A magyar kulturális örökségről való tájékozódás lehetőségének biztosítása. A magyar néphagyomány sokszínűségének láttatása a tájegységek, etnikai csoportok, hon és népismereti, néprajzi jellemzőinek bemutatásával. A saját közösség megismerése által az identitástudat, a kötődések erősítése. Kooperatív technikák alkalmazása.</p> <p>Képességfejlesztési fókuszok: nemzettudat, erkölcsi érzék.</p>	
<p>Fejlesztési ismeretek</p>	<p>Fejlesztési tevékenységek</p>	
<p>3.1. Az ősi magyar kultúra hagyatéka</p> <p>A magyarok őseiről. Őstörténetünk tárgyi, irodalmi, régészeti, filmes emlékei alapfokon. Őseink otthona, a jurta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Beszélgetés a magyar őstörténetről, a legalapvetőbb tudás mentén. - Filmek, filmrészletek megtekintése a témával kapcsolatban. - Könyvek, mesék, regék 	

<p>Ósmagyar állataink.</p> <p>3.2. Magyarok a történelmi és mai Magyarországon területén</p> <p><i>A magyar táj.</i></p> <p><i>Hazánk természeti értékei.</i></p> <p><i>A magyarság összetételének történelmi alakulása:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>nemzetiségek nevei: -német, szlovák, szerb, horvát, ruszin, bolgár...stb.</i> • <i>etnikai kisebbség nevei: cigányság</i> <p><i>Betelepülésük körülményei.</i></p>	<p>lapozgatása az őstörténettel, őseink életével összefüggésben.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Az őstörténet tovább élése a népművészetben, mindennapi életünkben. - Tárgyak, ruhadarabok megtekintése, felpróbálása. - A jurtai élet kipróbálása játékos formában. - Poszter készítése a jurta belsőről. - Motívumok gyűjtése, színezése. - Lehetőség szerint nemezlabda készítése a látott, egyszerűbb motívumok felhasználásával. - Érdekességek földerítése az írott forrásokból, különös tekintettel a nép nevére, nyelvére. - Ósmagyar állatainkról képeslapok készítése. <ul style="list-style-type: none"> - A mai Magyarország megrajzolása közösen. - Beszélgetés hazánk legfőbb tájegységeiről, versek, mondák, dalok, mesék segítségével. - Jellemző tájkép gyűjtése az adott tájegységről, beillesztése a közös térképbe. - Tájékozódás a történelmi Magyarország területén ma élő magyarok mindennapjairól, filmek, hanganyag, írott sajtó, archív képek digitális oldalak segítségével. - A nemzeti kisebbségek azonosítása, anyaországukról érdekességek gyűjtése: dalok, tárgyak, foglalkozások, néphagyományok. - Nagy Magyarország közös megrajzolása (egyszerűsített térkép).
--	--

3.3. Néprajzi tájak, tájegységek és etnikai csoportok a Kárpát-medencében. A szomszédos országok.

Magyar nagytájak:

- Dunántúl
 - Alföld
 - Felföld és a hozzá kapcsolódó határon túli nagytáj:
 - Erdély
 - Moldva
- nevei, elhelyezkedésük*

Táji csoportok:

Pld: Sárköz, Cserhát, Őrség, Jászság, Hortobágy stb. és a hozzá kapcsolódó jelenleg határainkon kívül eső terület:
Pld: Bánát, Mura, Gömör, Székelyföld, Partium nevei, elhelyezkedésük

Néprajzi csoportok:

Pld. kun, palóc, jász, csángók stb. nevei, elhelyezkedésük

Kiegészítő anyag

3.4. Természeti és épített örökségünk, a szellemi kulturális örökség és a világörökség elemei

- A magyar lakta területek azonosítása, határon túli tájegységek, híresebb magyar városok megnevezése, elhelyezése a nagy térképen.
- Fényképes tablókészítés a történelmi Magyarország területén élő, a tanulók számára példaképpül állítható néhány híres emberről (1-2 minden nagytájról).
- A magyar néprajzi tájak, csoportok megnevezése, megkeresése a térképen.
- Többféle memóriakártyával játék (nagytáj, néprajzi csoport, táji csoport).
- A nagytájak, táji csoportok, néprajzi csoportok 1-1 jellegzetes tárgyának bemutatása, kézbe adása.
- A szomszédos országok felsorolása, fővárosuk megnevezése, térképen való azonosításuk.
- Puzzle készítése a nagytájokról.

- A magyar örökségnek tekintett természeti és épített kulturális örökségről információk, képek, érdekességek gyűjtése.
- Tájékozódás a szellemi kulturális örökségekről. Válogatás.
- Memória játék készítése a magyar

<p>Kiegészítő anyag</p> <p>3.5.A magyar tudomány és kultúra eredményei a világban</p> <p><i>Magyar Nobel-díjasok. Nobel-díjasaink közül egy találmányának megismerése: Szent-Györgyi Albert</i></p>	<p>világörökségekről.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budapest helyszíneinek világörökségi felkeresése, lehetőség szerint. - Beszélgetés, digitális keresés, versek, dalok, irodalmi művek, cikkek felelevenítése a magyar tudomány és kultúra területén hírnevet szerzett néhány tudósról és művészeiről. Válogatás - Könyvjelző készítése.
<p>Fogalmak</p>	<p>őstörténet, ősművészet, néphagyomány, nemzeti kisebbség, történelmi Magyarország, Kárpát-medence, anyaország, kulturális örökség, tudomány, kultúra</p>

<p>Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén</p>	<p>A tanuló betekintést nyer Magyarország nemzeti hagyományába. Fogalmi képet alkot arról, hogy a magyar kultúra az európai művelődés szerves részét alkotja; ismeretekkel rendelkezik szűkebb és tágabb környezetének múltjáról és jelenéről. Hazánk főbb tájegységeit megkülönbözteti, azokhoz kapcsolódva néhány jellegzetességről szóban néhány mondatban beszámol.</p> <p>Nagyszülei és szülei életéről tájékozódik; képet alkot gyermek- és felnőttkorukról, különös tekintettel a régmúlt idők hétköznapijaira, ünnepnapjaira. Tudomása van közvetlen környezetének népszokásairól, azokat tiszteli és őrzi. Ismeretekkel rendelkezik a történelmi Magyarország területén élő honfitársaink múltjáról és jelenéről; a magyar lakta területeken élő közösségek értékteremtő munkájáról.</p> <p>A magyar kultúra és tudomány világban elfoglalt helyéről alapvető ismeretekkel rendelkezik, a nemzetközi hírnevet szerző művészek és tudósok közül néhányat megnevez, munkásságuk iránt érdeklődik. Folyamatosan erősödő nemzeti identitástudattal rendelkezik. A tanulási folyamatban kialakul az egyéni, családi, közösségi, nemzeti azonosságtudata.</p>
--	--

Módszertani alapelvek látássérülteknek

A diagnózis, a látóképesség és a gyerek ismeretében *egyénilag* kell megítélni az adottságokat és lehetőségeket, kiválasztani a legcélravezetőbb módszereket. Az egyéni adottságokhoz való alkalmazkodás biztosítja az *optimális terhelést*. *Fokozatosan nehezedő*, egymásra épülő feladatsorokkal érhető el ez a cél. A feladatok nehézségét és terjedelmét úgy kell szabályozni, hogy az *erőfeszítés* és *eredményesség* egysége megmaradjon. A tanítási óra kötetlenebb, vidám, *érzelemgazdag légkörre*, a pedagógus barátságos, segítő, a tanulók legkisebb eredményét is értékelő és kezdeményezésüket serkentő vezetési mód feloldja a tanuló gátlásait, félelmeit, amelyek a sorozatos kudarcok miatt másodlagosan is rontják a teljesítményét. A csökkentett teljesítőképesség területén a tanuló *aktivitási szintje* általában alacsony. Kezdetben intenzív készítés kell ahhoz, hogy kellő mennyiségű gyakorlást végezzenek kényszer nélkül. Ebben a fázisban a *jutalmazás* és a *dicséret* játsszák a főszerepet a tanuló *motiválásában*. Később, optimális terhelés esetén a *tevékenység öröme* veszi át ezt a szerepet, mely valódi *belső motivációhoz*: a saját teljesítőképesség feletti meglepedettség-érzet és az önmagával szemben támasztott követelmények kialakulásához vezet. A tanórákon a *tudatosság növelésére* is törekedjünk. Adjunk alkalmat a rendszeres *önellenőrzésre*, saját teljesítményük regisztrálására és összehasonlítására. Fejlesszük a tanulóknál az *önmegfigyelés* képességét is. A feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van. Igény szerint sajátos, a fogyatékossággal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni. Szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába.

Az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve.

Értékelés

Az értékelés elvei

- Az értékelés figyelembe veszi:
 - az életkort
 - a diagnózist, látóképességet
 - az általános és speciális, egyénre szabott fejlesztési célkitűzések, feladatkijelölések alapján az ismeretek, jártasságok készségek terén elérteteket
 - a praktikus látási teljesítmény fejlődését

Értékelendő területek

- együttműködés a tanulás folyamatában
- aktivitás
- az elsajátítottak önálló alkalmazására való törekvés
- mindenféle önálló kezdeményezés, amelyet eredményesebbé, sikeresebbé tétele érdekében fejt ki

Az értékelés szempontjai

- a gyengénlátó gyerek önmagához mért fejlődése
- rendszeresség - következetesség egysége
- pozitívumokat kiemelő
- hiányosságokat feltáró, előremutató

- reális elvárásokat tisztázó legyen
- a tanuló aktív részese legyen az értékelésnek.

Az értékelés módja

- szóbeli-írásbeli
- ötfokú skálán érdemjeggyel
- az órák részfeladatainak teljesítésekor, illetve a tanórák végén összefoglaló elemzés és értékelés